

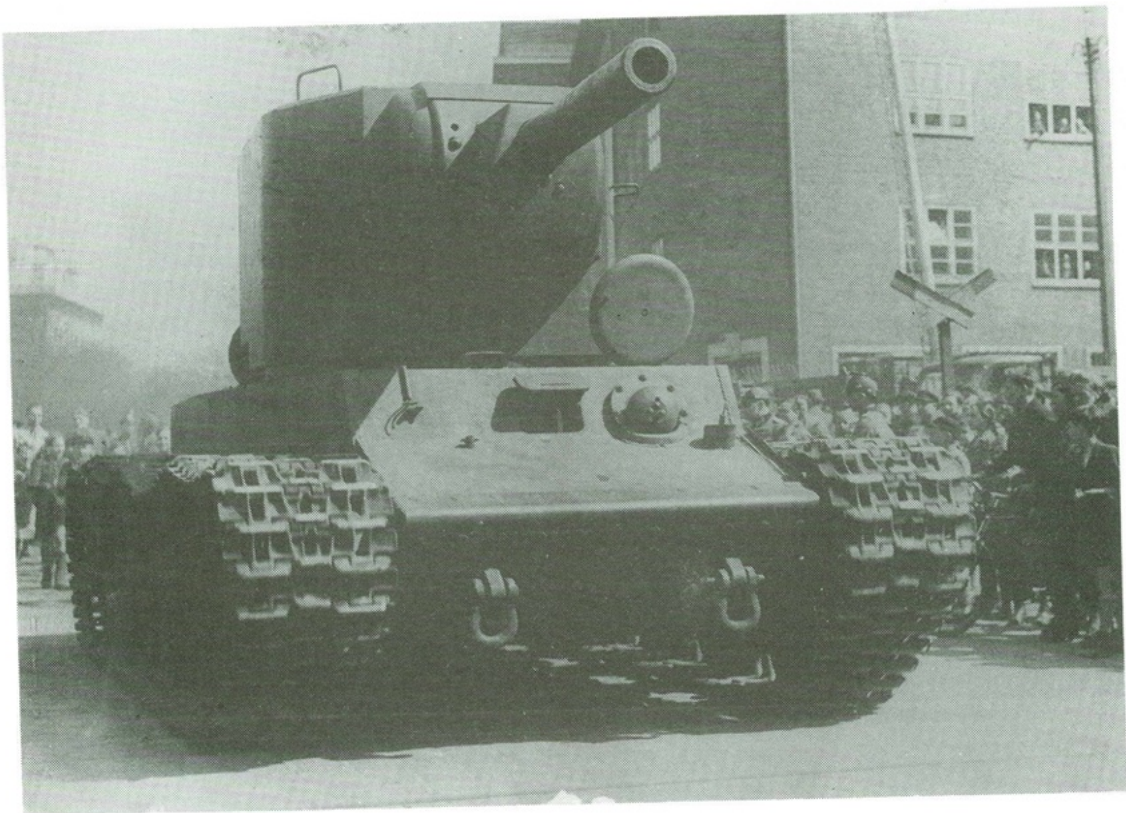
DE TANK

tweemaandelijks orgaan, TWENOT

DUTCH ARMOUR ASSOCIATION

postbus 357 - 8000 AJ ZWOLLE

THE NETHERLANDS

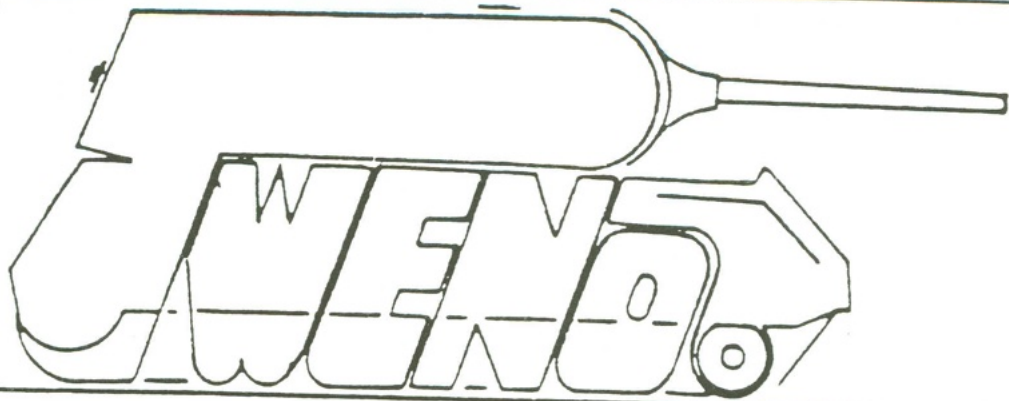

Het bijschrift bij deze Duitse foto uit april 1942 luidde:
Een bolsjewistische 52 ton zware tank, bestemd voor de tentoonstelling "Het Sovjet-paradijs"
die op 9 mei 1942 in de Berlijnse Lustgarten werd geopend, rolde in de middag van 18 april
1942 door de straten van de Rijkshoofdstad.

NUMMER 108

JUNI 1994

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van TWENOT, de "Tweede Nederlandse Organisatie van Tankhobbyisten"

BESTUUR:

Voorzitter : John Janse
Vice-voorzitter : Joop v.d Weerden
Secretaris : Johan Groen
Penningmeester : Kees Blijleven
Externe contacten : Jan Frankema
Speciale activiteiten : Marc Tempels

REGIOCOÖRDINATOREN:

Noord-west Nederland:
Jan van Veen, Haarlem,
Noord-oost Nederland:
Theo de Haan, Sneek,
Midden Nederland :
Arne Poirot, Zwolle,
Zuid-west Nederland :
vacant
Zuid-oost Nederland :
Gert Mons, Grave,

REDACTIE:

Jan van Veen

SECRETARIAAT:

Zeisteroever 48
3704 GB ZEIST
03404-61663
of
Postbus 357
8000 AJ ZWOLLE

LIDMAATSCHAP:

t/m 18 jr: f 20,-
> 18 jr: f 25,-
per kalenderjaar
Postbank 3026112
tnv. TWENOT, Heiloo

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van de vereniging TWENOT. Zij wordt aan alle leden gratis toegezonden. In de rubriek Vraag en Aanbod kunnen leden niet-commerciële advertenties plaatsen. Copy voor DE TANK moet uiterlijk de vijftiende van ieder oneven maand bij de redactie zijn.

HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK OVERNEMEN VAN ARTIKELEN EN/OF AFBEELDINGEN IS ZONDER SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE NIET TOEGESTAAN.

VERENIGINGSNIEUWS

De **LEDENVERGADERING OP 18 JUNI A.S. IN DEVENTER** vindt plaats in de kantine van het Turncentrum V.Z.O.D., Van Doetinchemplein 1 in Deventer. De zaal gaat open om 11.00 uur, vanaf ± 10.30 uur kun je terecht om modellen, handelswaar, etc. neer te zetten.

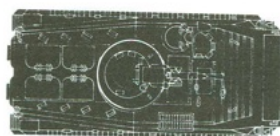
De Master Class (deze keer Frits Weisfelt over "artillerie") begint om 11.30 uur. Het modelbouwthema voor deze dag is **Russische tanks en voertuigen**. In deze TANK vind u zo hier en daar al een voorbeeldje.

Je komt als volgt in het Turncentrum: met de auto: E30/A1, afslag Deventer. Na de afrit RA. Op kruising bij benzinstation RD. Volgende verkeerslichten RA. Dit is de rondweg door Deventer. Deze weg blijven volgen totdat aan de rechterkant het ziekenhuis verschijnt (St. Joseph Ziekenhuis, dit is inmiddels ± 3 km door vele verkeerslichten). Tegenover de ingang van het ziekenhuis (bij TWENOT bordje) LA. Het einde van deze weg is tevens het einde van uw reis. Vanaf Zwolle: in Deventer op de eerste rotonde LA (rondweg). Weg blijven volgen tot aan uw linkerhand het ziekenhuis verschijnt (± 3 km, vele verkeerslichten). Tegenover de ingang van het ziekenhuis RA.

Met het Openbaar Vervoer: vanaf Deventer CS met bus 82 (wijk Platvoet), tot halte Dapperstraat. Loop nu een stukje "achter de bus aan" (hoeft niet hard). Eerste weg RA, nogmaals RA en dan doemt voor u de skyline van onze bijeenkomstlocatie voor u op.

Tot ziens in Deventer,

Marcel von Hobe.

BMP

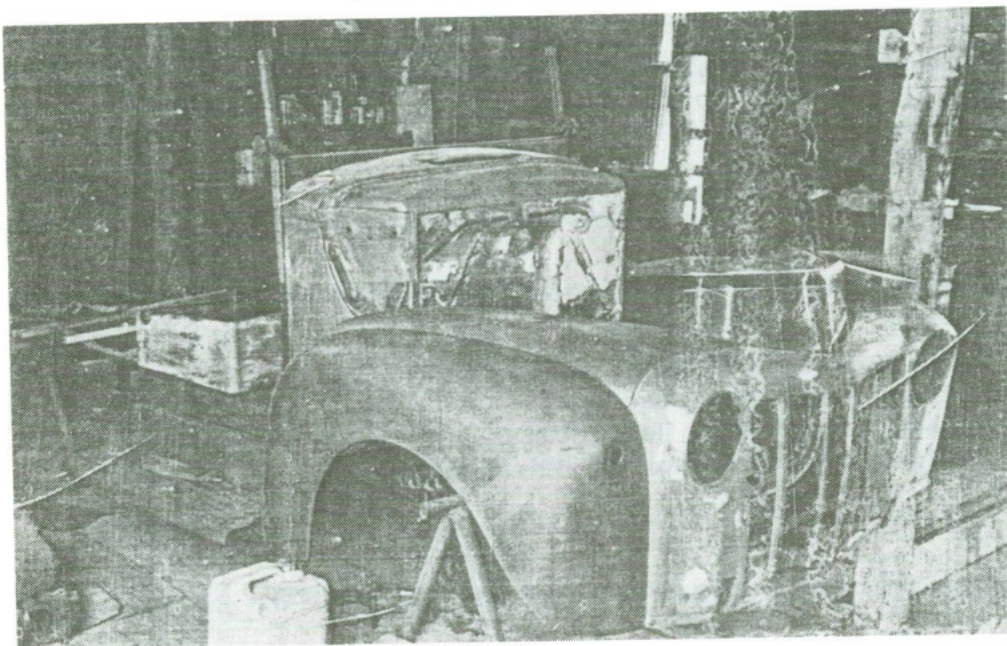

VRAAG & AANBOD

Hans Heesakkers, [REDACTED] schreef het volgende: "Een bekende van mij, Bob Schutt uit Queensland, Australië, heeft een oude Marmon Herrington LD 6-4, ½ ton, 4x4 vrachtwagen uit 1941, bestemd voor het KNIL, op de kop weten te tikken. Het voertuig is gerestaureerd, we weten echter helaas niet hoe het er in de KNIL uitvoering uitzag. Zo zoeken we foto's/tekeningen van de "bak" die op het chassis moet en informatie over kleur, opschriften, e.d.

Kunt u ons helpen??

Op de foto ziet u de Marmon tijdens de restauratie. Hij maakte deel uit van een contract, afgesloten tussen de Nederlands-Indische regering en de firma Marmon Herrington. Het is slechts een van de vele voertuigen die besteld waren voor het KNIL. Door de val van Indië in maart 1942 is hij afgeleverd in Australië, waar hij waarschijnlijk is gebruikt bij het 18e Australisch-Nederlandse squadron. Op het dashboard staat de volgende code:

OPD 3995

Het chassisnummer is 99TF501312

Het motornummer is BB18F 6927215 81*G8776F &AVR45645&

Hans Leppen, [REDACTED] heeft te koop (schaal 1:35) een T-80 van Italeri (f 20,=) en een Jagdpanther van Tamiya (f 15,=). Hij zoekt de volgende bouwdozen: Bedford Gun portee, Marder III, Crusader III, GMC waterwagen, Steyr RS0, Chevrolet 15 cwt.

Ton Burger, [REDACTED] heeft te koop: Tamiya 1:35 2 x Kübelwagen f 6,50 en f 7,50, Schwimmwagen f 6,50, Horch 1a f 15,=; Aurora 1:48 Panther f 15,=; Hasegawa 1:72 M3 Lee f 6,=; Bandai 1:30 Jagdpanzer IV f 20,=, Pz-Kpfw IV G f 20,=; Monogram 1:32 StuG IV f 17,50, Midori 1:40 SdKfz 250/3 Greif f 7,50; Italeri 1:35 Schwimmwagen f 6,50; Nichimo 1:35 Jagdpanzer IV f 17,50, Pz-Kpfw IV f 17,50, Elephant f 15,=, Jagdtiger II f 15,=; Nitto 1:35 SdKfz 250/3 f 10,=; SdKfz 251/1 f 10,=; Imai 1:30 Type 61 f 15,=; Matchbox 1:32 M42 Duster f 10,=, 1:76 Puma f 5,75
Hij vraagt: Tamiya/Nichimo 1:35 Panther A of G met 2 motorige aandrijfset.

R.P. Kok, [REDACTED] wil graag in het bezit komen van tekeningen en/of foto's van de M26 DRAGON WAGON (1:35), het Technical Manual

TM9-767 en wielen van de Adams/Snap/Life Like Atomic Cannon door of een M8 Armoured Car. Alle kosten worden natuurlijk vergoed.

Teus v.d. Brink, [REDACTED] (na 18.00 uur) zoekt gegevens over de volgende voertuigen: 7,2 inch rocket launcher M17 ("Whiz Bang"), de 155 mm Mortar Motor Carriage T90, het interieur van de Albion CX22 en de trailer van de Albion CX245. Zeer bedankt!

Wim Vink, [REDACTED] zoekt informatie/documentatie, foto's, tekeningen, technical manuals, etc. over de Northrop HAWK missile system en de Martin MACE missile met TERRACRUZER transporter. Alle kosten worden natuurlijk vergoed.

Theo Naus, [REDACTED] zoekt ten behoeve van een Amerikaanse correspondentievriend informatie over de LVT-4 zoals die door de Engelsen werd gebruikt in Europa in 1944/45

AGENDA

- 6 juni t/m
 22 september : "DE KLEINE BEVRIJDING" in Groesbeek
 18 juni : ledenvergadering, Deventer
 24 september : ledenvergadering, Rotterdam
 29 oktober : Vriendschapstreffen met IMM in Mook.

Nog even de EXCURSIE NAAR HET OCC EN HET OCI op 22 april j.l.

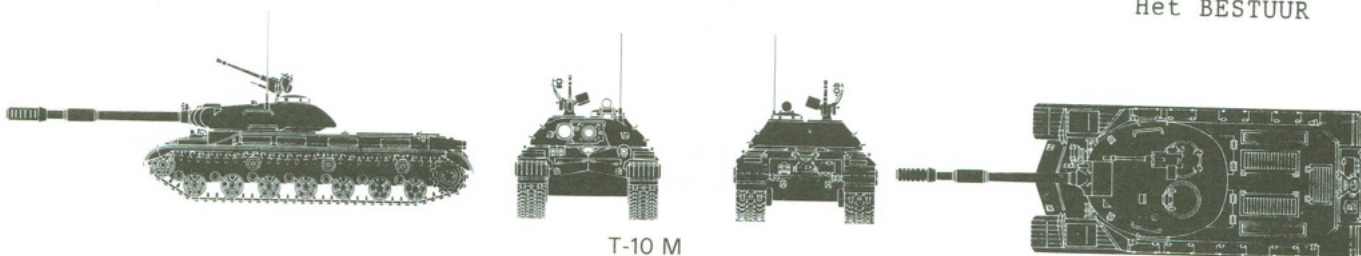
s'Morgens om 9.00 uur verzamelden steeds meer TWENOT leden zich bij het gebouwtje van de Historische Verzameling Cavalerie op de Bernhardkazerne in Amersfoort. Het waren er zoveel geworden dat organisator Arne Poirot al lang was opgehouden ze te tellen.

Onder leiding van Carel Ruiter werden eerst de loodsen met het al dan niet rijdende materiaal van de verzameling bekeken, waarna het gezelschap uitzwermd over het voor ons toegankelijke gedeelte van de kazerne (en soms ook iets verder). Iedereen vond er wel iets van zijn gading. De nieuwe bergingstank BUFFEL werd van alle kanten bekeken en gefotografeerd, de Leopard 2's waren nog steeds prachtig, de les-varianten van de Leo 1 en 2 stonden er en niet te vergeten ook de les-variant van de M109. Met wat durf en geduld is deze best na te bouwen. Na het rijdende materiaal was er aandacht voor de opleidingstaak van het OCC. We kregen uitleg over de verschillende simulatoren en mochten die zelf ook proberen.

Om 14.30 uur moesten we pijlsnel naar Harderwijk, waar Roel van Essen ons verwelkomde in de ruimte waar het TOW antitanksysteem wordt onderwezen. Elk cavaleristisch superioriteitsgevoel werd daar finaal aan flarden geschoten, de TOW gaat overal dwars doorheen. Met een instructiefilm, simulatoren en dwarsdoorsneden werd alles bijzonder goed duidelijk gemaakt.

Het was een perfecte dag, waarvoor we Arne en Roel nogmaals hartelijk bedanken!

Het BESTUUR

T-10 M

NIEUWE LEDEN

H. Beuten, [REDACTED], BELGIE
 U. Dieckmann, [REDACTED], Duitsland, [REDACTED]
 J.P. Former, [REDACTED]
 H.J. Hiemstra, [REDACTED]
 F.C. Horn, [REDACTED]
 H. Hougardy, [REDACTED]
 L. Kieviets, [REDACTED]
 Mess.pres. Off.mess OCC, Bernhardkazerne, Postbus 3003, 3800 DA AMERSFOORT
 Mess.pres. OO-mess, Bernhardkazerne Gebouw B, Postbus 3003, 3800 DA AMERSFOORT
 Ralph L. Martin, [REDACTED], U.S.A.
 E. van der Meulen, [REDACTED]
 N. Meyer, [REDACTED]
 R. Plas, [REDACTED]
 M. Posthouwer, [REDACTED]
 E. de Reijer, [REDACTED]
 A. van Riezen, [REDACTED] jeugdlid
 R.C. Rijvordt, [REDACTED]
 . Rinsma, [REDACTED]
 K.J.A. Simons, [REDACTED], 013-438979
 F. Sippel, [REDACTED]
 F.M.A.H. v.d. Velden, [REDACTED]
 H.W. ter Veldhuis, [REDACTED]
 J. Wiebenga, [REDACTED]

Welkom bij TWENOT!

Het is deze keer een gigantische lijst met nieuwe leden, maar dat komt doordat we in de vorige TANK geen ruimte meer hadden. Bovenstaande lijst is dus de aanwas van vier maanden.

Het is helaas niet zo dat er alleen maar leden bijkomen. Er zijn er ook altijd die weer opzeggen. Eind 1993/begin 1994 zegden 43 leden hun lidmaatschap op. Het totaal aantal leden bedraagt op dit moment 466 en het lijkt dus mogelijk dat we dit jaar over de 500 leden heenkomen.

Hoe is dat aantal van 466 nu opgebouwd? We hebben het eens uitgezocht, de samenstelling luidt als volgt:

14 leden uit 1976	7 leden uit 1982	19 leden uit 1988
8 uit 1977	24 uit 1983	11 uit 1989
3 uit 1978	17 uit 1984	34 uit 1990
19 uit 1979	39 uit 1985	68 uit 1991
1 uit 1980	25 uit 1986	43 uit 1992
25 uit 1981	33 uit 1987	50 uit 1993
	en tot op dit moment	26 uit 1994

Opvallend is dat 1979, 1981, 1983 en 1985 "goede" jaren waren. De oorzaak daarvan was de bij velen nog bekende manifestatie "Techniek in Vrije Tijd", die om de twee jaar werd gehouden in de Jaarbeurs in Utrecht. Veel modelbouwers ontdekten TWENOT en werden lid. Het leek er even op dat we door de deelname aan de Open Dagen van de Koninklijke Landmacht een nieuwe ledenbron hadden aangeboord, maar ook dat duurde slechts enkele jaren.

Op dit moment moeten we het vooral hebben van presentatie op meer lokale evenementen, zoals vorig jaar de tentoonstelling in het Bevrijdingsmuseum in Groesbeek en van de inzet van de regio's en individuele leden.

Uit het aantal nieuwe leden in 1994 blijkt dat ook dat succesvol kan zijn en we gaan dus vol goede moed proberen dit jaar het vijfhonderdste lid te verwelkomen!

"SCRATCH, CONVERSIES, PROBLEMEN, TIPS"

door Alfred van Netburg

Beste Twenotters,

Hier een artikeltje met vragen opmerkingen en tips betreffende scratch- en conversiebouw. Ik bouw zelf 1:72 en 1:76, de problemen zijn echter universeel.

Allereerst mijn vragen betreffende het SIG33(SF) auf Fahrgestell III:

- . hoeveel zijn er in totaal gebouwd?
- . op welk onderstel?
- . met welke "engine louvres"?
- . met welke transmissie toegangsluiken in de neus?

Volgens de "bronnen: 12 stuks gebouwd op Pz.III ausf.H (Type 72W). Volgens een andere "bron": ± 180 stuks in 1941 en september-oktober 1942 door de firma Alkett.

Opmerkingen:

- . de Pz.III H heeft ontsnappingsluiken in de zijkant van de romp. Deze zijn op de drie mij bekende foto's van de SIG33 auf Pz.III niet te zien;
- . het is misschien mogelijk dat de SIG 33 niet op de PzKpfw.III H, maar op StuG.III onderstel is gebouwd. StuG's III hadden geen rompluiken;
- . de PzKpfw.III H had de "engine louvres" in de breedte geplaatst. Had de SIG33 auf Pz.III dat ook? (niet te zien op de foto's).

Algemeen:

- . vertrouw in principe geen enkele tekening!
- . ook foto's zijn soms op cruciale plaatsen geretoucheerd, vooral WO2 foto's.
In verschillende boeken staat soms dezelfde foto, maar op verschillende manieren geretoucheerd;
- . aan voertuigen in musea is vaak veel "gerotzooïd". Met name: incomplete, weggesneden of gewijzigde interieurs.
- . Nieuwe verfschema's: fanatsie; oude verf: sterk verouderd/verkleurd (he-laas!)
- . ga in twijfelgevallen uit van de meest logische oplossing.

Voorbeelden:

- . van de 105 mm FH auf GW CharB1Bis zijn geen interieurfoto's. Meest lo-

gische oplossing: Wespe-interieur (past precies!);

- . de 105 mm FH auf Hotchkiss staat op de foto's op een H39 onderstel. In het beroemde Saumur museum in Frankrijk staat hij op een H35 onderstel. Bovendien is het interieur (kanon) niet compleet;
- . het boekje "BISON" (Schiffer nr 60) door Joachim Engelmann: op blz. 35 staat een vreselijk geretoucheerde foto waarbij een Ardelt Waffenträger is gemaakt van de panzerjager-versie (de oorspronkelijke lijnen zijn nog duidelijk zichtbaar!).

Conclusie:

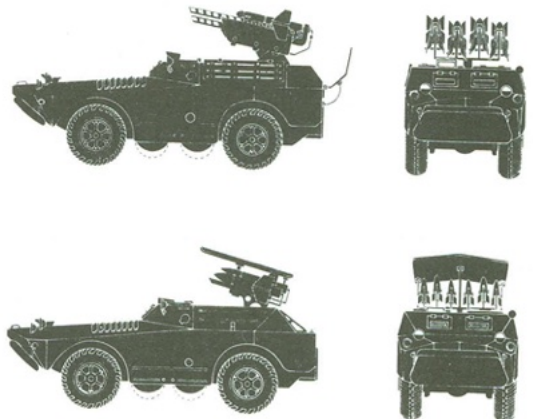
BEZINT EER GE BEGINT

(maar blijf wel bouwen!)

Literatuur:

- . Pz.III en SIG33 auf Fahrgestell III
- . BISON and other 150 mm SP's, Joachim Engelmann, Schiffer volume 60 (3 x foto SIG33 auf Pz.III)
- . Duitse gevechtsvoertuigen '39-'45, Chamberlain/Ellis/Batchelor (1 x goede foto SIG33 auf Pz.III)
- . Airfix Magazine april 1969, Pz.III the serie, by Peter Chamberlain
- . Tankette MAFVA uit 1982? (niet bekend welk nummer), 4-zijden tekening
- . Panzer III in Action, Uwe Feist, Signal Armour nr.1
- . German Tanks '39-'45, Chamberlain/Ellis/Batchelor.

BRDM-1 SWATTER en SAGGER

REGIONIEUWS

Twee TANKs geleden hadden we in deze rubriek een artikeltje over de regio's waarin TWENOT is verdeeld. En om u een idee te geven in welke regio u thuis hoort, waren er op een kaart van Nederland strepen getrokken die aangaven waar de regiogrenzen liepen.

Die strepen waren "met de losse pols getrokken" om aan te geven dat de grenzen tussen de regio's eerder wazig dan scherp zijn. Omdat de leden echter ook wel eens precies willen weten tot welke regiocoördinator ze zich kunnen wenden als ze bijvoorbeeld bepaalde vragen hebben, hebben we op een kaart van Nederland ook een paar nauwkeurige strepen getrokken, die precies aangeven waar de ene regio ophoudt en de andere begint. We hebben ons daarbij laten leiden door de postcode-indeling van KPN (Koninklijke PTT Nederland).

Regio indeling volgens POSTCODE

Regio; NW (Noord-West) Postcodes 1000 t/m 2159 = Noord-Holland, deel Utrecht en Almere.

Regio; ZW (Zuid-West) Postcodes 2160 t/m 3699, = Zuid-Holland, Zeeland en deel Noord-Brabant.
4300 t/m 4944

Regio; M (Midden) Postcodes 1300 t/m 1379, = Overijssel m.u.v. Noord-Oostpolder, Gelderland,
3700 t/m 4288, deel Utrecht en Flevoland m.u.v. Almere.
5300 t/m 5335,
6500 t/m 7739,
8000 t/m 8294

Regio; ZO (Zuid-Oost) Postcodes 5000 t/m 5298, = Deel Noord-Brabant en Limburg.
5340 t/m 6471

Regio; NO (Noord-Oost) Postcodes 7740 t/m 7991, = Friesland, Groningen, Drenthe en Noord-Oostpolder.
8300 t/m 9999

N.B.: u blijft natuurlijk welkom op de bijeenkomsten van welke regio dan ook!

REGIO NOORD-OOST NEDERLAND

Zaterdag 14 mei j.l. waren we te gast bij de Vereniging KEEP THEM ROLLING op een uitgestrekte camping aan het Zuidlaardermeer. Er viel voor het ruim toegestroomde publiek veel te genieten, o.a. een optreden van een Schotse doedelzakband, veel muziek op het terras van de cantine, prachtig gerestaureerde militaire voertuigen en uiteraard onze TWENOT-stand, waar iedereen vol bewondering naar onze modellen stond te staren.

Het weer was schitterend en daar hebben we ontzettend geluk mee gehad. De volgende dag zou de regen met bakken uit de lucht vallen.

Persoonlijk heb ik als soft-skin liefhebber het grote genoegen gehad om een tochtje met zowel een GMC als met een SAS jeep te maken. Echt fantastisch om deze voertuigen eens in het echt te horen brullen.

s'Middags gingen veel Jeeps en Dodges te water. Een enkeling bleef steken omdat de bougies kletsnat werden en na veel pogingen om een jeep vlot te trekken, lukte het uiteindelijk aan een Dodge Beep de onfortuinlijke Willy met z'n lier vlot te trekken.

Ten slotte werden we getraceerd op een demonstratie para-springen. Een geweldig schouwspel wat we voorgeschoteld kregen.

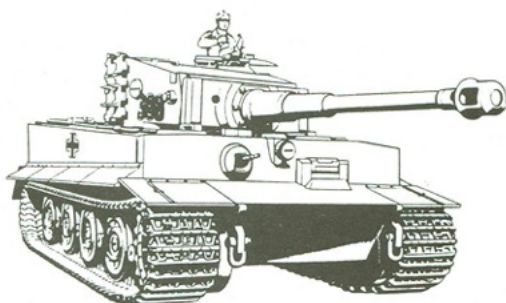
Ik wil namens alle aanwezige TWENOT leden Johan Langelo en z'n mannen hartelijk bedanken voor de geweldige organisatie van deze dag. Mocht er in de toekomst weer iets dergelijks worden georganiseerd, dan zullen wij daar als modelbouwvereniging graag bij zijn.

Theo de Haan.

VOOR AL UW MILITAIRE BOUWDOZEN

RUIME KOLLEKTIE VAN -TAMIYA - ITALERI - FRANCOIS VERLINDEN

Plein 1960 Amstelveen
Galerij 68b - 1181 ZP Amstelveen
Telefoon 020-456571
Geopend van maandag-middag t/mzaterdag
donderdag-avond = koopavond

BALANS PER 31 DECEMBER 1993

	1993	1992		1993	1992
Giro	10716	12524	Overschot		
Decals, speldjes	700	788	- vorige jaren	6903	6688
Stickers	875	--	- dit jaar	- 893	215
Vooruit betaald	690	--		<u>6010</u>	<u>6903</u>
Waarborgsom PTT	50	50	Vooruit ontv. contr.	6719	6140
			Nog te betalen	272	319
			Spaarrekeningen		
			Saumur	30	--
	<u>13031</u>	<u>13362</u>		<u>13031</u>	<u>13362</u>

RESULTATEN 1993

	1993	1992		1993	1992
Kosten DE TANK	10859	9132	Contributies	9579	9085
Wedstrijdprijzen	160	179	Verlotingen	156	228
Kosten ledenvergaderingen	120	480	Result. verk. dozen	-	56
Secretariaatskosten	314	391	Result. verk. overige	288	151
Kosten excursies	227	--	Rente	485	520
Kosten regio's	71	38	Advertenties	460	460
Diversen	110	65			
Overschot lopend jaar	- 893	215			
	<u>10968</u>	<u>10500</u>		<u>10968</u>	<u>10500</u>

Was het tot en met 1992 zo dat we ieder jaar toch nog wel een bedrag overhielden, in 1993 zat dat er niet in. Dit kwam voornamelijk doordat de contributie te laag was geworden en inmiddels hebben we daarin voorzien.

We hebben eind 1993 een nieuwe voorraad stickers laten maken en omdat we daar nog nauwelijks iets van hebben uitgegeven, staat het hele aankoopbedrag nog op de balans. In dit jaar en in het komende jaar zal het worden afgeschreven. Het bedrag "Vooruit betaald" heeft betrekking op 3000 omslagen voor DE TANK, die bestemd zijn voor 1994. De kosten voor DE TANK zijn fors hoger uitgevallen dan in 1993. Dit komt vooral door de bouwplaat van de Morris pantserwagens, die als jubileumgeschenk bij DE TANK nr. 100 was gevoegd (er zijn nog een heleboel exemplaren van deze bouwplaat te koop!). Enigszins teleurstellend was de geringe belangstelling voor de excursie die we in april 1993 hebben gehouden naar het Tankmuseum in Brussel. U ziet dat we hier dan ook f 227,= op hebben moeten toelagen.

De kascontrole is uitgevoerd door Hans van Asperen en Jan van Veen. Zij verklaarden "de boekhouding over het verenigingsjaar 1993 te hebben gecontroleerd en accoord te hebben bevonden. Met de verstrekte toelichting kunnen wij ons verenigen. Wij verzoeken u de jaarrekening 1993, zoals aangeboden, vast te stellen en de penningmeester te déchargeren voor het door hem gevoerde beleid en de kancontrole-commissie voor het daarop gehouden toezicht".

Een ieder die meer over de cijfers wil weten, kan mij er uiteraard over bellen.

Kees Blijleven

Het bouwen van de M548A1 "TRACKED CARGO CARRIER"

door ROEL van ESSEN

De frontsoldaat moet vaak net zo hard *voor* zijn eigen verzorging vechten als *tegen* de vijand. Immers: voedsel, munitie, brandstof, uitrusting, letterlijk alles moet "naar voren" worden gebracht om de infanterie, de cavalerie en de artillerie hun werk te laten doen.

In de hedendaagse oorlogvoering, die snel, gemechaniseerd en gepantserd is, moet dat dus in grote hoeveelheden, met grote snelheid en door terrein waar wellicht al gevochten is. Men moet de bevoorrading dus uitvoeren met voertuigen die net zo terreinwaardig zijn als de infanterie en de "tankers".

Een van de voertuigen die daarvoor geschikt is, stamt uit de bekende M113-familie. Het is de M548A1 TCC. Het onderstel is gemodificeerd M113, met "vrachtwagencabine" voor, vervolgens de motor en een laadbak achter. Het voertuig is amfibisch, terreinwaardig en haalt op de weg ongeveer 65 km/uur. Het kan worden beladen met een vracht van 5.443 kg en nog een aanhanger van 6.400 kg trekken. De actieradius bedraagt bijna 500 kilometer. Het voertuig heeft een ringaffuit boven de cabine, waarop een M60 of een .50 mitrailleur geplaatst kan worden.

De M548A1 verzorgde tijdens de Golfoorlog o.a. de bevoorrading van de afdelingen M110A2 artillerie van het Amerikaanse leger.

HET MODEL:

"Ons aller" Rob de Jong stelde mij een model van de M548A1 ter beschikking voor recensie. Het model wordt uitgebracht door AFV-Club uit Taiwan, een voor mij redelijk nieuwe firma. De eerste indruk, de prijs, was al zeer positief. Tamiya is een prima merk, niks mis mee, behalve hun prijzen. Dit model kan voor een kleine 60 gulden op uw plank staan en dat is niet met alle 1:35 modellen het geval. De doos ziet er ook mooi uit: een goede tekening voorop, redelijk wat informatie aan de zijkanten, met foto's van het echte ding.

Na opening van de doos zie je dat AFV-Club zich goed heeft voorbereid. Alles is goed ingepakt, keurig verzorgd, duidelijke tekeningen, met symbooltjes in de Revell-stijl. De verfinstructies verwijzen naar de Tamiya kleuren en het geheel is in zeven talen.

Omdat mijn Taiwanees niet meer is wat

het vroeger was, heb ik de Engelse instructies opgevolgd, hetgeen weinig problemen gaf. Een paar dingen haal ik even aan:

- de tracks bestaan uit losse schakels. Prima, want een Christie loopwerk als dit "hangt door". De track mag aan de bovenkant het derde loopwiel raken, dan staat hij goed op spanning. Alleen: de tracks samenstellen is een k... klus. Niet dat de schakels slecht passen, verre van dat, maar het zijn er zo veel!

Tip: begin elke keer wanneer u gaat bouwen met de assemblage van een stukje rechte track en verdeel het samenstellen van de ronde stukken over meerdere avonden. Dat spaart handen, voorkomt stress en het model een onterechte enkele reis naar de prullenbak uit pure frustratie. Schakels lijmen, 20 minuten laten drogen en dan om aandrijf- en spanwiel "vouwen". Eventueel m.b.v. een stukje plakband aan de buitenkant. De tanden van het aandrijf wiel **onder** de track en de middenvertanding van de track onder het aandrijf wiel moet men wegsnijden, anders past de track daar niet.

met een boortje van 1 mm en een stukje metaal draad kan je makkelijk een scharnier maken dat de achterklep draaiend maakt. Doe je dat niet, dan moet je hem in een stand fixeren;

de lier (stap 8D) even opvullen met ijzergaren of iets dergelijks en voorzien van een haak. Staat completer;

het voertuiggereedschap, en dan met name de schop, is wat fragiel uitgevoerd. Voorzichtig, want ik brak hem op een avond twee keer (af en toe heb je als modelbouwer ook Rambo-neigingen);

stap 12 en 13: de hijsinstallatie in de laadbak. Heel mooi uitgevoerd met een kettinkje. Maak het kettinkje met een druppel secondenlijm op de gewenste lengte vast aan de katrol, anders gaat hij er op een gegeven moment vandoor. En dan kost het een uur gepruts om hem weer op zijn plaats te krijgen;

de cabine: heel mooi verzorgd! Mooi dashboard. Schilder dat interieur groen en maak een "wash" (glimmend) donkerrood, die in de binnenranden van de meters kruipt. Dat simuleert de dashboardverlichting goed;

ook de ruiten zijn heel fraai: krasvrij, helder, alleen moet u ze iets bijsnijden. Ze passen namelijk net niet;

de huid over de laadbak: mooi dun uitgevoerd met zeer realistische plooien erin. De huid is met touw aan de romp vastgemaakt (zie voorplaat) en het kost behoorlijk wat moeite om dat realistisch voor elkaar te krijgen. U kunt natuurlijk wel de "truc met het papieren zakdoekje" uit de kast halen, maar nodig is het niet;

dan de munitie: AFV-Club is niet zuinig geweest met belading voor de M548A1. Er kunnen 32 granaten 155 mm voor de M109 en 24 granaten 203 mm

voor de M110A2, samen met hun kardoezen (voortdrijvende lading) in de laadbak. De granaten keurig op pallets, de kardoezen keurig in kokers.

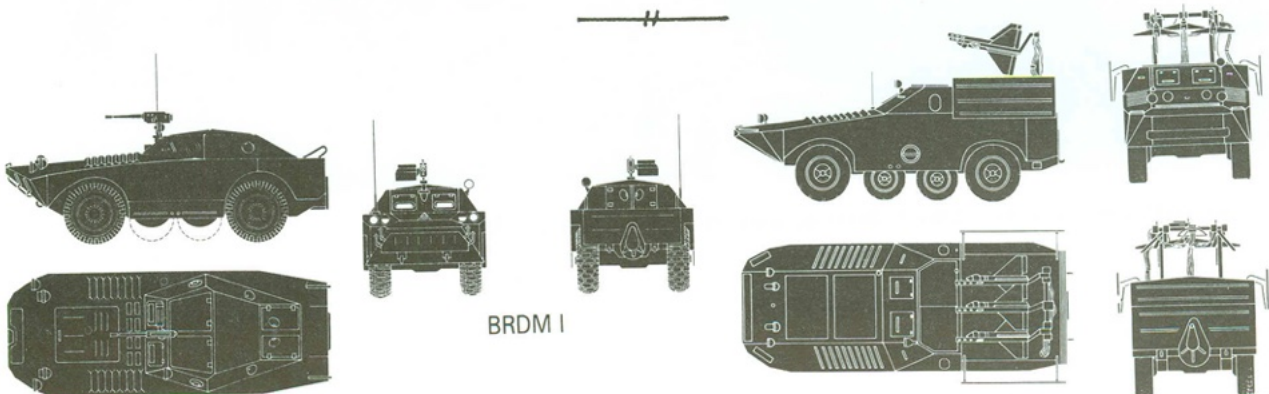
Ook dit is iets waarvan je zegt: "dat zouden meer fabrikanten moeten doen". Het geeft de modelbouwer de mogelijkheid een leuk aangekleed model of een mooi diorama te creëren met de middelen die in de bouwdoos aanwezig zijn;

een bemanning ontbreekt helaas, maar in mijn scrap-box zaten nog wel een paar vrijwilligers die zich tot bevo-functionarissen wilden laten omvormen;

decals zijn er voor een Amerikaanse, Britse, Duitse en Australische versie. Ze glimmen wel wat, dus even de matte lak erover!

SAMENGEVAT: dit model is zijn (bescheiden?) prijs dubbel en dwars waard. Het doet kwalitatief nauwelijks onder voor Tamiya en steekt naar mijn mening met kop en schouders uit boven Dragon en Italeri. Het is inmiddels vrij bekend dat AFV-Club in de loop van dit jaar een 1:35 model van de YPR-765 zal uitbrengen. Weliswaar zou het de Belgische versie worden, maar toch .... Als dit model dezelfde kwaliteit heeft als deze M548A1, dan krijgt Rob de Jong het nog druk. Reserveren maar ...!

BRDM I

BRDM-I Snapper

NOGMAALS DE "PANTHER A" VAN ITALERI EN TAMIYA

Onderstaand artikel, van de hand van J.E. Slot te Leiderdorp, is een reactie op de artikelen van Han Adema over de onlangs verschenen Panther A.

"Allereerst mijn complimenten voor het verhaal. Vóór het verschijnen van DE TANK nr. 106 had ik dit panzerbeest al gebouwd. Zijn en mijn ervaringen zijn vrijwel gelijk. De methodiek van bouwen kan verschillend zijn. Ik baseer mijn bouwwijze op mijn ervaring van meer dan 200 modellen. Nogmaals, ik vond het verhaal uitstekend en het is zeker voor (tamelijk) beginners een welkome aanvulling.

Dan nog een opmerking. Han schrijft dat uit foto's zou blijken dat de Schürzen nooit met zimmerit werden behandeld. Dat is echter niet juist. Ik bezit diverse foto's waarop te zien is dat dit wel het geval is. Niet alleen op de Panther, maar ook op de Pz.IV en zijn afgeleidingen. Je kunt je afvragen waarom Italeri de versie met zimmerit bijlevert als dat niet "historisch verantwoord" is. Ik heb wel mijn twijfels over de historische juistheid over het 505 Pz.Rgt. Dat het tactische teken ontbreekt, is voorstelbaar. Volgens de gegevens over Unterstellungen enz. van het Bundes Militärarchiv zijn er geen panzereenheden bekend met de aanduiding Pz.Rgt. 505. Oudere panzerverbanden (ook die van de SS) met het nummer 505 hebben niet in Italië geopereerd. Overigens komen de camouflage-schema's zoals aangegeven wel degelijk voor, ook op foto's".

J.E. Slot

Een door de Duitsen geheel intact buitgemaakte Russische SU 152.

G.M.C., CCKW-353, "Red Cross Clubmobile"

Na het zien van enkele foto's in het boek "The G.M.C., a universal truck", besloot ik in 1983 van dit voertuig een model in schaal 1:35 te gaan bouwen.

Correspondentie met de uitgever en met verschillende Amerikaanse legerinstanties om meer informatie over dit voertuig liep helaas op niets uit en dus moest ik het doen met de twee foto's in het boek. Bijgaande tekening heb ik gemaakt aan de hand van het gebouwde model en door gebrek aan officiële gegevens sta ik niet in voor de juistheid van de maten. Wel kan ik zeggen dat het model goed oogt.

De voertuigen werden bemand door drie personen, te weten een chauffeur en twee dames voor de verkoop van de diverse genotsartikelen. Men verkocht snoep, donuts, sigaretten en aanverwante artikelen op de diverse kampementen in Engeland waar Amerikaanse soldaten waren gelegerd.

Na D-Day zijn er 183 naar het vasteland van Europa overgebracht. De voertuigen komen zowel met de open als met de gesloten cabine voor.

Voor de bouw van het model hebt u een chassis met cabine nodig van een G.M.C. CCKW-353 zonder lier en diverse diktes plastic plaat, strip en een dosis geduld. Vooral dit laatste zal tijdens de bouw goed van pas komen.

Ontdoe het chassis van de laadbaksteunen, zodat er een geheel vlak chassis overblijft. U moet het aan de achterkant 16 mm verlengen, de trekhaak wordt niet gemonteerd. Verdere aanpassingen zijn niet nodig. De brandstoftank en de accubak worden gewoon gemonteerd.

De basis voor de opbouw wordt gevormd door twee langsbalken van 3x3 mm en vijf dwarsbalken van 2x2 mm. Vier van de vijf (niet de middelste) worden aan de buitenzijde voorzien van een schetsplaat. De bak wordt verder opgebouwd uit plastic plaat van diverse diktes. Ik gebruikte voor de bodem en de wanden plaat van 1 mm, dat geeft een goede stevigheid. In werkelijkheid waren de wanden opgebouwd uit diverse panelen, met op de naden afdichtingsstrips. Ik heb de wanden uit één plaat gesneden en de afdichtingsstrips er van dunne strip opgelijmd.

Uiteraard vroeg het model om een binnenwerk, zodat ik de luiken en de onderdeur heb opgezet. Het door mij gemaakte interieur is geheel uit de bekende duim gezogen (die sindsdien iets dunner is) omdat ik volkomen in het duister tastte over het interieur van het voertuig. Aan beide lange kanten heb ik een soort aanrecht gezet, met bij de verkoopluiken aan elke kant een groot koffiezetapparaat, terwijl op de blinde zijwand nog diverse schappen en kastjes werden aangebracht waarin de verkoop artikelen werden opgeborgen. Onder de bak zitten links-voor en links- en rechtsachter een extra watertank, die aan de buitenzijde een schoonmaak/inspectieluik heeft. Dit wordt afgedekt door een ronde plaat die met bouten is vastgezet.

Met vriendelijke groeten,

Johan H. Groen.

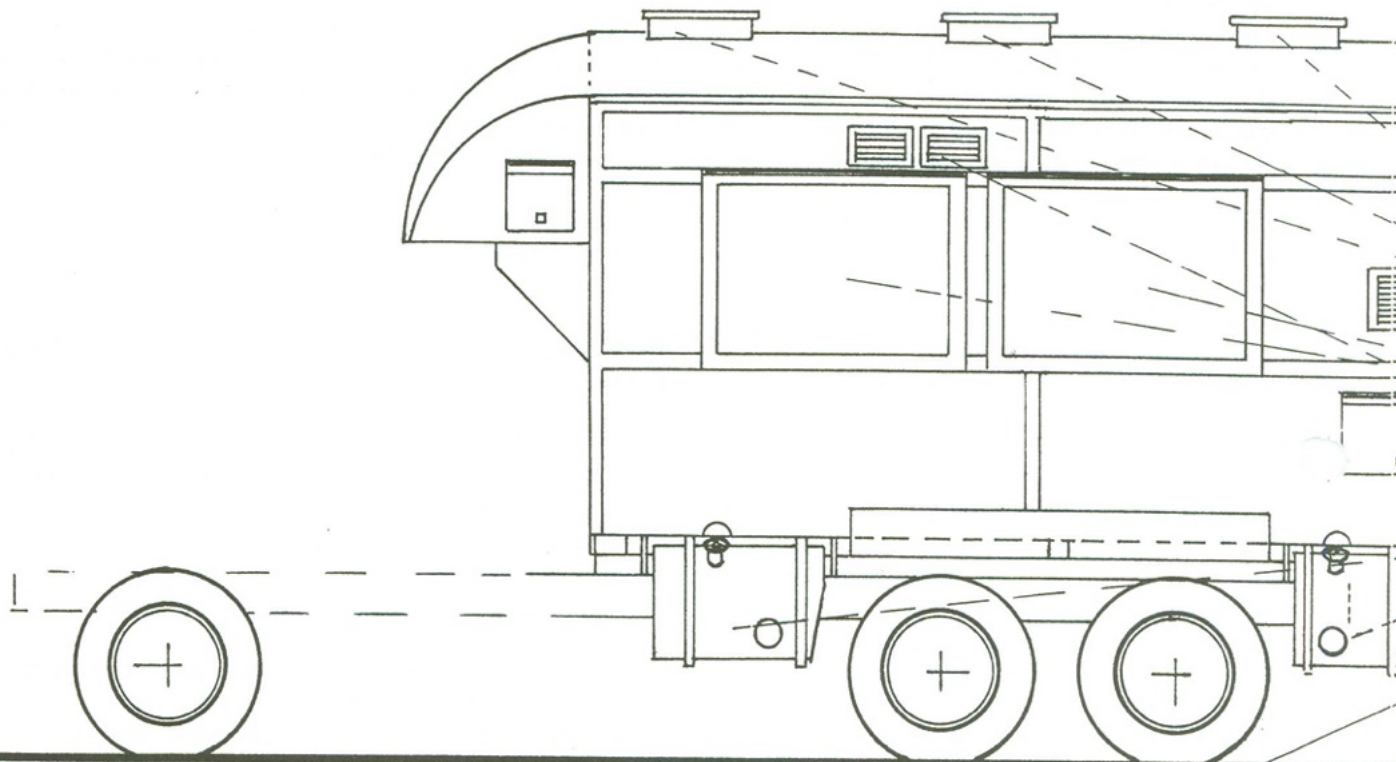
Tentoonstelling "DE KLEINE BEVRIJDING". Van D-Day tot Market-Garden in modellen, Groesbeek, 6 juni t/m 22 september 1994.

Samen met Regio Zuid van de IPMS organiseert TWENOT in het Cultureel Centrum "De Mallemolen" van 6 juni tot en met 22 september een modelbouwtentoonstelling. De aanleiding hiervoor is de vijftigjarige herdenking van D-Day en de daarop volgende operaties, inclusief Market-Garden.

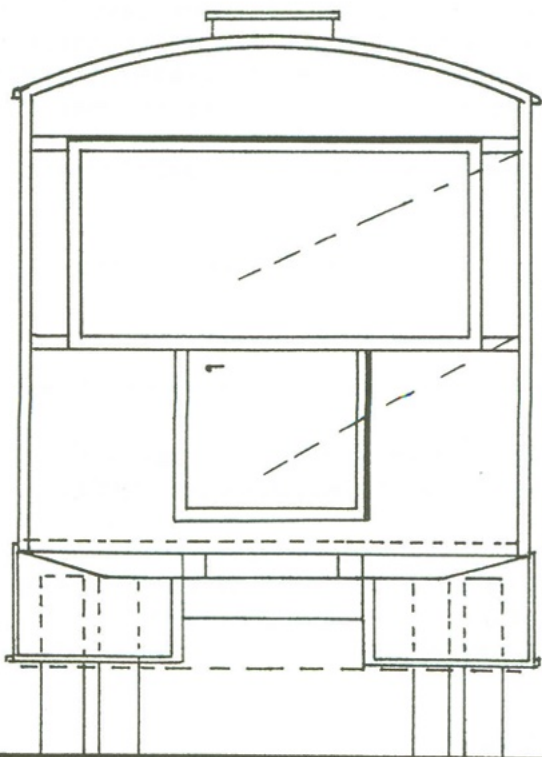
ZEKER DE MOEITE WAARD!

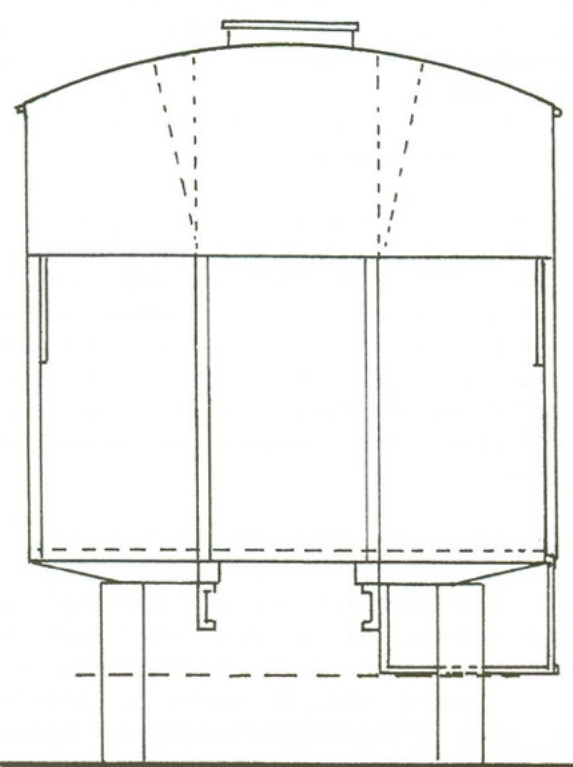
AMERICAN, RED CROSS CLUBMOBILE.

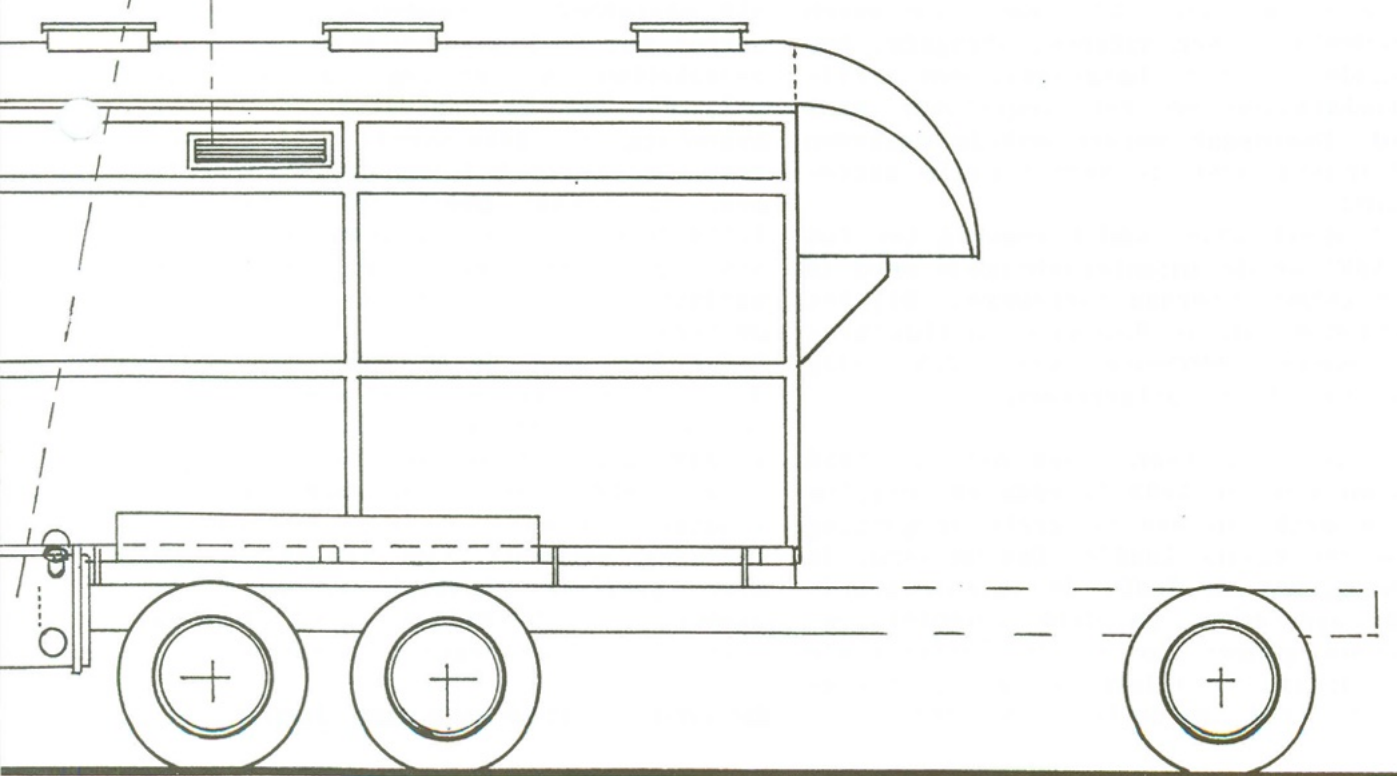
basisvgtg. G.M.C. cckw 353, in open of gesloter

uitvoering.

HET LUXEMBURGSE LEGER

door Hans Heesakkers

Op 10 mei 1940 zette het Duitse leger de aanval in op west europa. Ook het neutrale en ongewapende Groothertogdom Luxemburg werd daarbij bezet.

Duitsland verklaarde Luxemburg, in tegenstelling tot België en Nederland, tot een officiële provincie van het Duitse rijk. Één van de gevolgen daarvan was dat de Duitse dienstplicht nu ook gold voor de Luxemburgers. Velen van hen werden gedwongen dienst te nemen in het leger van hun bezetters. Weigering stond gelijk aan desertie en werd met de dood bestraft (het Musée d'Histoire in Diekirch geeft een goed beeld van deze zeer moeilijke periode).

Een aantal Luxemburgers slaagde erin naar Engeland te vluchten en diende bij de Free French Forces, de RAF, SAS en de 1e Belgische Brigade. Later volgde de oprichting van een Luxemburgse eenheid en hierin vochten de Luxemburgers voor het eerst sinds eeuwen weer onder eigen vlag. Het Luxemburgse leger was geboren.

Op 14 juni 1944 besloot de regering in ballingschap af te zien van de ongewapende neutraliteit en de dienstplicht in te voeren om hiermee een leger te stichten. De dienstplicht omvatte een eerste oproep van 12 maanden, gevolgd door drie herhalingsoefeningen. Invoering vond plaats in september 1944 bij de bevrijding van het Groothertogdom.

Vorming van het na-oorlogse leger

Het nieuw opgerichte leger had een sterkte van circa 4700 man, die waren ingedeeld in een infanteriebrigade, bestaande uit drie bataljons, een artilleriebataljon en een logistieke eenheid. Daarnaast werden enkele eenheden geformeerd voor de territoriale verdediging.

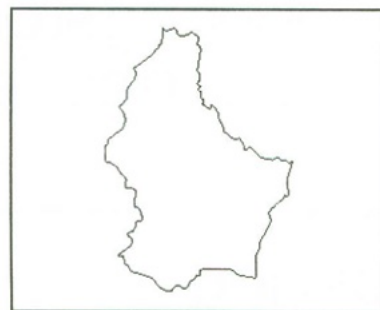
Op 4 april 1949 trad Luxemburg toe tot de NAVO en de infanteriebrigade werd in zijn geheel hieraan toegewezen. Bij het uitbreken van de Koreaanse oorlog werden enkele eenheden onder V.N. vlag naar Zuid Korea uitgezonden.

Door de jaren heen bleek het in stand houden van een NAVO brigade en territoriale eenheden een te grote inspanning voor het kleine landje. Daarom werd, in overleg met de NAVO, de infanteriebrigade opgeheven. De drie infanteriebataljons gingen op in de territoriale verdediging en alleen het artilleriebataljon bleef aan de NAVO toegewezen.

In 1966 ging men nog een stapje verder

en werd de dienstplicht opgeheven. Om echter het nationale gebied te vrijwaren van vijandelijke acties en om te zorgen voor de handhaving van de interne rust, moet een natie de nodige machtsmiddelen tot zijn beschikking hebben. Gezien de kosten in het verleden moest men hier echter een systeem c.q. organisatie voor opzetten die in de hele wereld zijn weerga niet kende.

Deze organisatie, de Force Publique, bestaat uit het leger, de gendarmerie en de politie. Alle drie staan onder het opperbevel van de hertog, in de

functie van Inspecteur Generaal, met als waarnemend opperbevelhebber de minister van de Force Publique. De opperbevelhebber van het leger is een kolonel, die met de legerstaf in de stad Luxemburg is gehuisvest. Als directe assistent heeft hij een luitenant-kolonel. In totaal heeft het leger twee luitenant-kolonels, waarvan een bij de staf (zie boven) en de andere als commandant bij het C.I.M. (zie verder in de tekst).

Omdat het door de afschaffing van de dienstplicht het wel heel moeilijk werd een zekere sterkte van de strijdmacht te garanderen, heeft men een uniek systeem opgezet. Het is op zich heel eenvoudig: iedereen die een overheidsbetrekking ambieert (politie-agent, cipier, postbode, boswachter, kantoorbediende, etc.) verplicht zich minimaal drie jaar in het leger te dienen.

De organisatie van het leger

De enige kazerne van het land (en een

van de mooiste in de Benelux) staat in Diekirch (op de Herrenberg). Hier bevindt zich het Centre d'Instruction Militaire (C.I.M.), bestaande uit de parate troep en de opleidingen.

Het C.I.M. heeft als taken:

1. in vreedetijd: het opleiden en oefenen van NAVO en territoriale eenheden en het opleiden van gendarmerie, politie en overige ambtenaren;
2. in oorlogstijd: het mobiliseren en uitzenden van NAVO eenheden, de parate troep en territoriale eenheden.

De organisatie van het C.I.M. is als volgt:

- * hoofdkwartier
- * gevechts-ondersteuningscompagnie
  - . verkenningspeloton
  - . anti-tankpeloton
  - . verbindingseenheid
- * drie infanteriecompagnieën, elk bestaande uit drie pelotons
- * Service Logistique met o.a.
  - . medische dienst
  - . transport
  - . foerage
- * militaire muziekkapel

Van selectie tot einde contract

De belangrijkste eisen voor dienstneming zijn:

- * Luxemburgse nationaliteit
- * leeftijd tussen 17 en 25 jaar
- * ongehuwd

Na aanmelding wordt elke kandidaat door de gendarmerie nagetrokken aangaande zijn verleden en eventuele criminele activiteiten. Komt men hier doorheen, dan volgt een selectieprocedure van twee dagen. Hierna volgt de indiensttreding.

Men krijgt allereerst een proefcontract van zes maanden. Gedurende deze tijd kan men ontslag nemen of krijgen. Heeft men deze periode goed doorlopen dan volgt het contract van drie jaar (inbegrepen de zes maanden proef). Na deze drie jaar kan men kiezen: uit dienst, verder als ambtenaar in een van de andere diensten of verlening van het militaire contract tot een totaal van zeven jaar (dit is dus een verlenging met vier jaar). Voor officieren is een contract mogelijk tot pensionering.

De opleidingen

De basisopleiding duurt drie maanden en wordt afgesloten door een aanvullende rij-opleiding van zes weken. Hierna volgt de specifieke opleiding bij de compagnie. Parallel hieraan loop een algemene en beroepsopleiding voor ambtenaar. Het vakkenpakket omvat drie talen, economische vakken en natuurwetenschappen.

De onderofficiersopleiding bestaat uit een commando-achtige training bij de Belgische Infanterie School in Arlon. De officieren worden opgeleid door de Belgische Koninklijke Militaire School in Brussel en zijn Franse evenknie in Montpellier. De officieren van de Service Logistique krijgen een quartermaster opleiding in de U.S.A.

Het bataljon dat in oorlogstijd wordt toegewezen aan de ACE Mobil Force van de NAVO krijgt een koudweer training i.s.m. Canadese troepen in Canada, bij de noordpoolcirkel.

De sterkte

Het leger heeft een totale sterkte van 720 man, aangevuld met een korps gendarmerie van 470 man. In oorlogstijd wordt het infanteriebataljon toegewezen aan de ACE Mobil Force. Voor de territoriale verdediging heeft men naast het Korps Gendarmerie nog enkele kleine eenheden, te weten het hoofdkwartier op bataljonsniveau, een ondersteuningscompagnie, twee infanteriecompagnieën en enkele logistieke eenheden.

Het Luxemburgse leger is een kleine, maar professionele en goed getrainde en uitgeruste infanterie-eenheid.

Het unieke systeem heeft als militair nadeel dat er vrij veel tijd besteed moet worden aan de algemene en beroepsopleidingen voor het ambtenarenkorps.

Dit legt een extra druk op leerling en instructeur. Dit nadeel is echter civiel gezien een groot voordeel, daar alle opleidingen voor ambtenarenfuncties in een opleidingscentrum plaats vinden. Dat is ook financieel gunstig en het creëert een grote discipline onder de ambtenaren. Er wordt een grote mate van efficiency bereikt, zowel civiel als militair. Daarnaast heeft men een ambtenarenkorps dat met zijn militaire kennis een bron is bij eventuele mobilisaties.

Materieellijst

Hedendaags materieel:

Infanteriewapens: pistool FN 9 mm; UZI 9 mm; FAL geweer 7,62 mm; MAG mitrailleur 7,62 mm; Browning M2HB mitrailleur 12,7 mm; LAW en TOW anti-tankraketten; mortier 81 mm.

Voertuigen: Ford Fiesta 1,1; Opel Corsa 1,2 Ls; Ford Transit L bus en van, nieuw model; Mercedes O-300 bus; Mercedes D-309 bus en van; Mercedes G 4x4 terreinwagen; Land Rover 1 ton cargo en ambulance; M35A2 2½ ton 6x6; M543A2 6x6 berging; Range Rover ambulance 4x4; Hummer series: M996 mini ambulance, M998 troop, M1043 gepantserde recce uitvoering, M?? sp 81 mm mortier; Ford 1013 4x2 truck

Oud materieel:

Infanteriewapens: SAFN M49 geweer; SOLA 9 mm pist. mitrailleur*; M1 en M29 81 mm mortier; M40A2 106 mm TLV.

Artillerie: britse 25 ponder houwitser.
Voertuigen: Willys/Ford 4x4 jeep; Dodge weapon carrier 4x4; GMC 2½ ton 6x6; Ford/Marmon Herrington 4x4 truck; Ford M151 Mutt 4x4; Ford Transit oud model.

* In 1954 ontwierp de Luxemburgse firma SOLA deze 9 mm pistoolmitrailleur. Het was een simpel, goedkoop en makkelijk te produceren wapen, dat slechts 38 onderdelen kende. Behalve door het Luxemburgse leger werd het ook gebruikt door enkele Noordafrikaanse en Zuid-amerikaanse legers.

Enkele technische gegevens:

Gewicht, (on)geladen :	(2,8) 3,6	kg
lengte kolf in/uit :	61/88,9	cm
schietbereik :	200	meter
vuursnelheid :	550	sch/min

CRUISERTANK Mk.II en Mk.IIA (A10)

Tegelijk met de A9 werd de zwaardere A10 ontworpen. Deze was mechanisch en constructief gelijk aan de A9, alleen was door de zwaardere pantsering de snelheid iets lager.

Het proefmodel was in juli 1937 gereed. Uit de beproevingen bleek dat de verhoudingen tussen de versnellingen gewijzigd moesten worden om een grotere snelheid te krijgen. Ook moest de pantsering op 30 mm worden gebracht en wenste men een boegmitrailleur, hoewel de tank hierdoor een geheel verticaal front kreeg.

De A10 had dezelfde toren en bootvormige romp als de A9, en de gewenste extra pantsering werd verkregen door eenvoudigweg extra pantserplaten aan de buitenkant van de toren en de romp te bevestigen.

Hierdoor werd de A10 de eerste Britse tank met een "gelaagde pantsering", die echter over het algemeen minder effectief werd geacht dan massieve pantsering met dezelfde dikte.

De toren had dezelfde mechanische draai-inrichting als de A9, maar de twee mitrailleurtoeren waren weggelaten.

Begin 1938 werd geconcludeerd dat de A10 toch te licht gepantserd was om als "infanterietank" te kunnen worden beschouwd, zelfs al was speciaal ontworpen voor samenwerking met de infanterie. Hij werd daarom vanaf dat moment aangeduid als "zware cruisertank".

In juli 1938 werden opdrachten geplaatst voor de productie van 100 voertuigen: 10 bij Vickers en bij de Birmingham Railway Co. en Metropolitan Camell elk 45. In september 1939 werden er bij Birmingham Railway nog eens 75

besteld, waarvan 30 in de close-support uitvoering. In september 1940 waren alle opdrachten uitgevoerd.

A10's zijn in Frankrijk gebruikt door onderdelen van de 1st Armoured Division. Hij was zwaarder gepantserd dan de A9 en bood daardoor een betere bescherming. Wel vond men hem te langzaam en vaak mechanisch onbetrouwbaar. De rupsbanden liepen er makkelijk af en het kostte erg veel moeite om ze er weer om te leggen. Ook waren de rupsbanden te smal voor het gewicht van de tank, waardoor de bodemdruk te hoog was. Tenslotte hadden de rupsbanden door hun gladde profiel te weinig greep op de bodem.

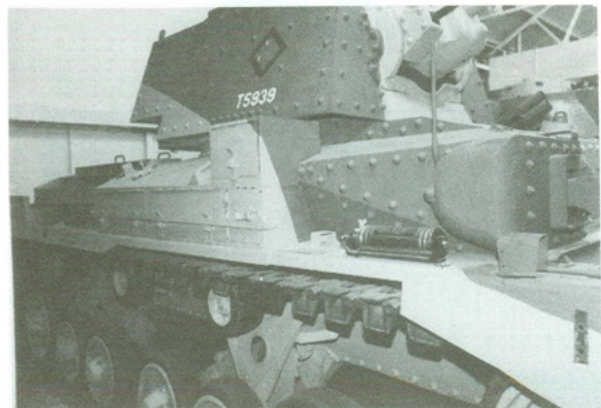
In Noord-Afrika werd de A10 gebruikt door dezelfde eenheden als de A9. De ervaringen waren eveneens hetzelfde.

VARIANTEN:

Tank, Cruiser, Mk.II: een voertuig met hetzelfde 2-ponder kanonaffuit en coax Vickers machinegeweer als de A9. In 1940 een Besa machinegeweer ingebouwd in de boeg. Slechts 13 voertuigen gebouwd; ook bekend als de A10MkI.

Tank, Cruiser, Mk.IIA: een voertuig met een 2-ponder kanon in een gewijzigde affuit, een Besa machinegeweer coaxiaal in de toren en een tweede Besa in de boeg naast de bestuurdersplaats. De verdere productie bestond uit voertuigen van dit type. Ook bekend als de A10Mk.IA.

Tank, Cruiser, Mk.IIA CS: close support versie met een 3,7 inch (95 mm) houwitzer in plaats van een 2-ponder kanon. Verder als de Mk.IIA. Slechts 30 voertuigen gebouwd; ook bekend als de A10Mk.IA CS.

BOUWVERSLAG VAN DE BT-5 Soviet Light Tank van Italeri (nr. 272)

door HAN ADEMA

GESCHIEDENIS

In de twintiger jaren ontwikkelde de eigenzinnige Amerikaan Walter J. Christie een geheel nieuw veringsysteem voor het door hem ontworpen snelle wiel-/rupsvoertuig. Aan beide zijanten van de romp waren vier grote loopwielen gemonteerd aan armen, die met grote, binnen in de romp geplaatste schroefveren waren afgeveerd. Weliswaar kostte dit ruimte in de tank, mede doordat de zijwanden dubbel waren uitgevoerd, maar het voertuig had een ongekend hoge maximum snelheid van wel 80 km/uur.

Een tweede opvallende eigenschap van het voertuig was de mogelijkheid om zowel op rupsbanden als op wielen te rijden. De rupsbanden konden worden afgenomen. Het achterste loopwiel aan iedere kant werd aangedreven met een ketting, het voorste loopwiel was bestuurbaar.

Christie bouwde drie voertuigen voor het Amerikaanse leger, dat ze echter niet overnam. Daarop bood hij ze ook aan andere naties aan.

De Britse cruisertanks A13, A15, A16 Crusader, A27 Cromwell en A34 Comet hadden een gemodificeerd Christie onderstel, waaraan ze hun grote mobiliteit te danken hadden.

Polen bouwde kort voor de Tweede Wereldoorlog zijn snelle tank TP10 met een Christie-onderstel, doch het kwam niet meer tot een serie-productie.

De grootste belangstelling voor het Christie-ontwerp kwam echter uit Rusland. Een Russische delegatie kocht

in 1930 twee exemplaren van de M1931 uitvoering van de Christie tank. Ze dienden als uitgangspunt voor de ontwikkeling van de Russische Bystrokhodnyi ofwel Snelle Tank.

De Christie M1931 kreeg de aanduiding BT-1. De vanaf 1932 in de Komintern Locomotiefabriek KhPz in Charkov (later Zavod nr. 183) gebouwde BT-2 was reeds een eigen Russische ontwikkeling. De types BT-3, BT-4 en BT-6 kwamen niet verder dan het prototype-stadium. De echter productietypes waren de BT-5 en de BT-7. De ontwikkeling stopte met de BT-7M/BT-8.

De BT-5 werd in twee uitvoeringen gebouwd: Model 1933 met een ronde toren met een kleine bergruimte aan de achterkant en Model 1934, met een grotere bergruimte. De commandotank BT-5TU Model 1934 had een grote raamantenne rond de toren.

De BT-5 is operationeel gebruikt in de oorlog in Mandsjoerije in 1938, de Spaanse Burgeroorlog (door beide partijen), de Russisch-Finse Winteroorlog (1939-1940) en door het Russische leger tijdens Operatie Barbarossa, 1941.

HET MODEL

Kleur plastic: donker groen en grijs (rupsbanden);

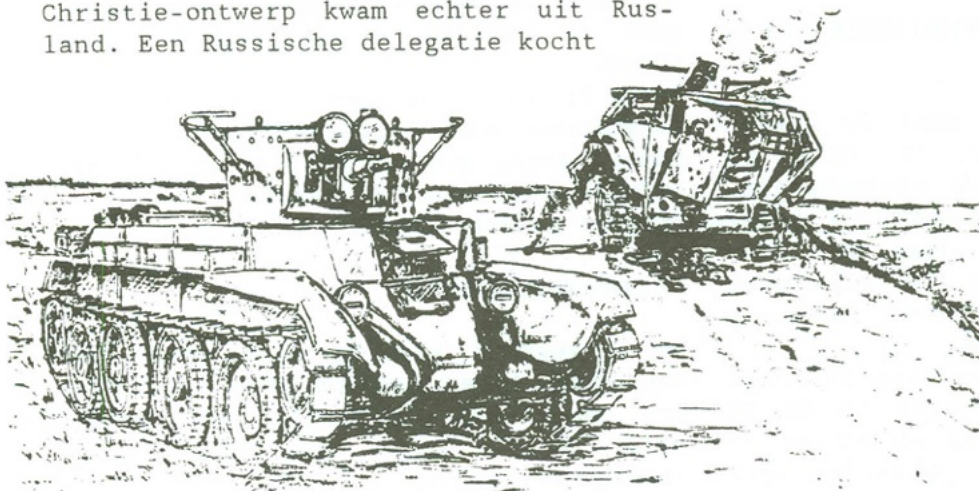
Aantal onderdelen: 157. 26 hiervan zijn stukken rupsband.

Nieuw model?: voor Italeri ja, maar het blijkt een Russisch product te zijn onder de naam Zvezda uit Moskou.

Meer uitvoeringen mogelijk?: ja, namelijk met en zonder rupsbanden. De tank reed op de weg sneller zonder rupsbanden. De voorste en achterste loopwielen waren bestuurbaar.

Schaal nauwkeurigheid: redelijk, voor zover na te gaan.

Passing van de onder-

Een BT-5 commandotank passeert een buitengevecht gestelde Sd.Kfz.251

delen: matig, er is toch aardig wat

putty en schuurwerk nodig (zie verder in de tekst).

Bouwbeschrijving: redelijk. De tekeningen zijn duidelijk, er is een onderdelenoverzicht en een kleurenaanduiding in Model Master nummers. De technische gegevens en verklarende tekst zijn minimaal.

MENING BOUWER:

Met deze uit Rusland afkomstige bouwdoos bout u een model van een vrij onbekende tank (eigenlijk een pantserwagen met hulp-rupsbanden).

Hoewel de mal in 1992 is gemaakt, lijkt het alsof hij al zo'n 15 jaar oud is. De onderdelen zitten aan hele dikke gietramen en vertonen veel aanhechtingspunten, wat veel schuurwerk oplevert. Sommige onderdelen raken makkelijk beschadigd bij het losmaken van het gietraam, bijvoorbeeld de delen 28 en 29 (dun onderdeel met zwaar aanhechtingspunt). Een onderdeel van groep 26 is geheel onbruikbaar, omdat het nummerschildje 26 bovenop een van deze delen is vastgegoten.

Ook onderdeel A3 moet goed worden bewerkt, omdat de uitdrukpunten van de mal aan de bovenkant zitten i.p.v. aan de onderkant. Ook is de bovenzijde nogal grof afgewerkt.

Al met al dus vrij veel negatieve puntjes, wat we van modellen die de laatste uitkwamen eigenlijk niet meer gewend waren. Dat neem niet weg dat er toch een heel aardig model van te maken is, dat niet mag ontbreken in een verzameling Russische tanks.

PROBLEMEN EN VERBETERINGEN TIJDENS DE BOUW

Stap 1: gewoon bouwen, maar de kieren tussen de onderdelen 1D, 2D, 3D en 4D wegwerken. De veren en de wielophangingen van 2D en 3D kunnen mogelijk beter nu worden geschilderd, daar er later moeilijk bij te komen is. De onderdelen 22B (trek-ogen) kunnen beter later op hun plaats worden gelijmd.

Stap 2: zorg dat de onderdelen 5B en 6B goed recht op de onderdelen 2D en 3D komen. De kier tussen 5D en 6D en de bodem bij de eerste wielophanging wegwerken. Ik heb de stoel niet gebruikt en de luiken (in stap 5) gesloten. De koplampen (15C) kunnen beter later wor-

den gelijmd.

Stap 3: gewoon bouwen.

Stap 4: gewoon bouwen, alleen onderdeel 3B moet worden bijgewerkt, zoals uitdrukpunten verwijderen en licht bij-schuren.

Stap 5: ik heb gekozen voor de uitvoering met rupsbanden. Dit heeft als voordeel dat de onbruikbaar geworden onderdelen A26 niet hoeven te worden gebruikt. In deze stap heb ik de trek-ogen (22B, stap 1) en de koplampen (stap 2) op hun plaats gelijmd.

29A + 29B kunnen beter pas worden gelijmd na het schilderen/spuiten van het model, zodat de voorophanging beter afgewerkt kan worden.

De onderdelen 7 en 8B en 19 en 20B eerst tegen de romp lijmen, daarna pas 18B en 21B op hun plaats lijmen.

Het monteren van het luik 15B is vrij lastig. Je kunt dit beter al in stap 4 doen, voordat je 3B op zijn plaats lijmt.

Stap 6: de loop 12A uitboren en als u een uitvoering met antenne bouwt, zorg dan dat de antennesteunen (16A) allemaal op gelijke hoogte worden gemonteerd.

Stap 7: kan bij een uitvoering met rupsbanden worden overgeslagen. In het andere geval moet u in ieder geval een onderdeel A26 opnieuw maken.

Stap 8: gewoon bouwen.

KLEURENSCHEMA'S

De aangegeven kleuren zijn goed. Het Russische leger had in deze tijd maar een hoofdkleur, namelijk mat donker groen en die wordt met Fs34092 heel aardig weergegeven.

Een winterschema werd meestal met witkalk of witte verf aangebracht en vertoonde vrij snel slijtageplekken.

Van schema B heb ik op foto's geen bevestiging kunnen vinden.

DECALS

De decals zijn mooi dun en mat. Ze zijn er voor zes verschillende uitvoeringen (A t/m F). Echter, alleen van de uitvoeringen C en F heb ik foto's kunnen vinden.

Als u de F-uitvoering bouwt, dan de antenne weglaten (zie Eastern Front, blz.38).

TECHNISCHE GEGEVENS

lengte: 5,76 m; breedte: 2,15 m; hoogte: 2,31 m; gewicht: 11,5 ton; bewapening: 1x45 mm kanon L/46 + 1x7,62 mm Mg; snelheid op de weg op wielen: 70

km/u, op rupsbanden in terrein: 52 km/u; motor: Type MS, 400 pk; munitie: 96 granaten en 2900 Mg patronen; pantsering: romp en toren 13 mm, achterkant romp 10 mm, torendak en romp bovenkant: 10 mm; bemanning: 3 man.

LITERATUUR

- . Soviet Tanks and Combat Vehicles of WW2, Steven J. Zaloga, Arms & Armour Press;
- . Russian Tanks 1915-1968, John M. Brereton and Uwe Feist, Feist Publications;
- . The Eastern Front, Steven J. Zaloga, Arms & Armour Press;
- . Soviet Combat Tanks, Peter Chamberlain, Almark Publications;
- . Russian BT Series, J.F. Milsom, AFV Profile nr. 37.

BOEKBESPREKINGEN

Titel : DEN BOSCH, Bevochten en Bevrijd
 Schrijver : Luc van Gent
 Uitgever : Waanders Uitgever, Zwolle, 1989
 ISBN nummer: 90 6630 192 9
 Prijs : ± f 35,=

In 1989 heeft de bosschenaar Luc van Gent een fotoboek geschreven over de bevrijding van 's-Hertogenbosch in oktober 1944.

Het boek beschrijft de bevrijdingsdagen van 's-Hertogenbosch van uur tot uur. Vele duidelijke foto's van o.a. Sherman Firefly's, M10 en Achilles tankdestroyers, Cromwells, Churchill Crocodiles en AVRE's en StuG's III. Verder zijn er foto's van Britse en Duitse infanteristen, gemaakt tijdens de hevige, zes dagen durende gevechten. Opmerkelijk is dat er aan Duitse zijde zelfs parachutisten werden ingezet. Omdat deze foto's voor een groot deel zijn gemaakt door de plaatselijke bevolking, zullen ze voor de meeste lezers nieuw zijn.

Ook voor niet-bosschenaren is dit een interessant boek. Voor tank-hobbyisten die meer willen weten over de voertuigen die door de Britse en Duitse strijdkrachten in noord-west Europa werden gebruikt, is dit boek een aanrader.

Het boek is A4 formaat, bevat 265 foto's, verdeeld over 160 pagina's en is uitgevoerd met een zachte kaft. Omdat het als enige jaren geleden is uitgebracht en er voorlopig geen tweede druk gemaakt wordt, zal men niet te lang moeten wachten met aanschaffen.

Informatie is verkrijgbaar bij Boekhandel Adr. Heinen, tel. 073-130012

Maarten Weers

Titel : D-Day, Invasie in Normandië
 Schrijver : diverse schrijvers
 Uitgever : M & P
 ISBN nummer: 90 408 0002 2
 Prijs : ± f 57,50

Dit nieuw verschenen boek behandelt in 225 pagina's de landing in Normandië vanaf de eerste plannen tot en met de bevrijding van Parijs. Het bevat 115 kleurenfo-

to's, waarvan 41 van geallieerde uniformen en wapens en 26 van Duitse uniformen en wapens. Voorts 188 zw/w foto's en ca. 40 overzichtskaarten.

De foto's van de uniformen, wapens en emblemen zijn goed te gebruiken door de modelbouwer. De tekst is overzichtelijk en duidelijk en verceelt niet. Ook aan ideeën voor de dioramabouwer ontbreekt het niet.

Het boek is gebonden op A3 formaat, ik kan het iedereen aanbevelen!

Frans de Bray

Titel : Preserved Tanks in France

Schrijver : Trevor Larkum

Lezers van het blad Military Modelling zullen de naam van de schrijver wel herkennen, want hij is de schrijver van de serie artikelen over het museum in Kubinka. Trevor Larkum heeft nu ook een boekje geschreven over tanks in Frankrijk. Dit is, voor zover mij bekend, het enige boekje dat alle gewaard gebleven tanks en gepantserde rupsvoertuigen in Frankrijk opsomt.

Het is uitstekend geschikt als "tankgids" tijdens een vakantie in Frankrijk, ongeacht of dat nu in juni naar Normandië wordt of op een ander moment en naar een andere bestemming. Er staan meer dan 200 voertuigen in musea, als overblijfsel langs de weg of als monument in beschreven. De tekst is aangevuld met 90 zw/wit foto's. Het soft-cover boek heeft 70 pagina's op A5 formaat en kost ± f 30,=

Voor meer informatie of om te bestellen (door het bijsluiten van een International Money Order o.v.v. de titel) schrijf je naar **T.L.E. Armour Archive, 5 Lawson Crescent, Great Billing, Northampton, NN3 9NS, Great Britain.**

Hanno Spoelstra.

TIJDSCHRIFTEN

Net als voor andere Nederlandse is Frankrijk voor vele Twenotters een prima vakantie-land. Veel afwisseling, vaak goed weer, lekker eten en ook op hobby-gebied kun je leuke dingen tegenkomen. In kiosken ontdek je tijdschriften die wij hier in het geheel niet kennen en die voor ons best interessant zijn, doordat ze (uiteraard) veel meer op Franse ontwikkelingen zijn georiënteerd en ook foto's bevatten die je in de Angelsaksische bladen niet tegenkomt. Alleen die Franse taal ...!

Het blad **MILITARIA** heeft daar nu verandering in gebracht. Het is een franstalig maandblad dat in Frankrijk al acht à negen jaar verschijnt en onderwerpen op militair gebied behandelt. Ze schrijven over van alles: uniformen, uitrustingsstukken, legeronderdelen, wapens en uiteraard ook tanks. Veel onderwerpen hebben betrekking op WO2, maar ook WO1 en de periode na WO2 worden niet vergeten.

De artikelen zijn rijk geïllustreerd met zw/w en kleurenfoto's. De artikelen over tanks zijn vaak ook opgesierd met enkele voortreffelijke kleurentekeningen.

Zoals gezegd, het is een franstalig blad, maar, sinds het begin van dit jaar verschijnt er ook een engelstalige versie en daarmee is het voor Nederlandse lezers een stuk toegankelijker geworden. Om een idee te geven van de inhoud: het april-nummer bevatte de volgende onderwerpen: britse helmen 1939-1945; commando-eenheden van de Vrije Fransen 1942-1945; Duitse officierspetten; uniformen van Russische vliegers 1941-1943 en de Italiaanse M13/40 tank. Het mei-nummer gaat over Russische verbindingstroepen in WO1; uniformen van het US Korps Mariniers, 1941-1945; de Victory Medaille en de Amerikaanse SHERMAN M4A4 Medium Tank.

Een jaarabonnement (12 nummers) kost £ 25,= en is te bestellen bij: Collectors Press Ltd, 12 Rickett Street, London SW6 1RU, United Kingdom. Fax: 44 71 6103707 Zeker geen hoge prijs voor een dergelijk blad.

Een Panzerkampfwagen 1 als lesvoertuig

Tijdens WO2 was het Duitse NSKK (National-Sozialistisches Kraftfahrer-Korps) belast met de opleiding van tankbestuurders. Het voertuig dat hier het meest voor werd gebruikt was de toen inmiddels verouderde Panzerkampfwagen 1.

In het november 1993 nummer van Military Modeller beschrijft Duane Pfister hoe je de PzKpfw.1 van Italeri kunt ombouwen tot lesvoertuig. De omschrijving is helaas wat summier, zodat er hier en daar wat geïmproviseerd moet worden. Het eindresultaat is echter heel aardig.

Sinds zijn oprichting in 1934 was het NSKK de centrale organisatie die belast was met het ontwikkelen van de belangstelling voor motorisering en de opleiding van Duitsers voor het besturen en onderhouden van motorvoertuigen. In 1939 kreeg het NSKK de belangrijke opdracht om ook militaire bestuurders op te leiden; een taak die tijdens de gehele oorlog zou worden uitgevoerd. Het voertuig dat hier het meest voor werd gebruikt was de inmiddels operationeel verouderde Panzerkampfwagen 1, waarvan de bewapening en de opbouw waren verwijderd.

Het basismodel voor deze ombouw is de PzKpfw.1 Ausf.B van Italeri. De opbouw van de romp wordt eraf gezaagd en voor het motorcompartiment wordt een schot geplaatst. Het interieur wordt "aangekleed" met behulp van een transmissie en een aandrijf-as uit een Italiaanse M-40 bouwdoos, eveneens van Italeri. Stoelen, een instrumentenpaneel en stuurhendels komen uit de voorraad reservedelen.

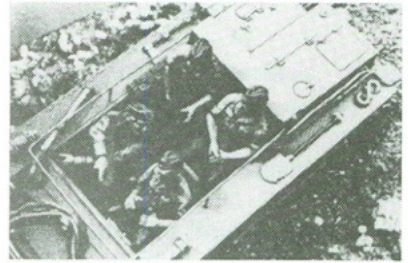
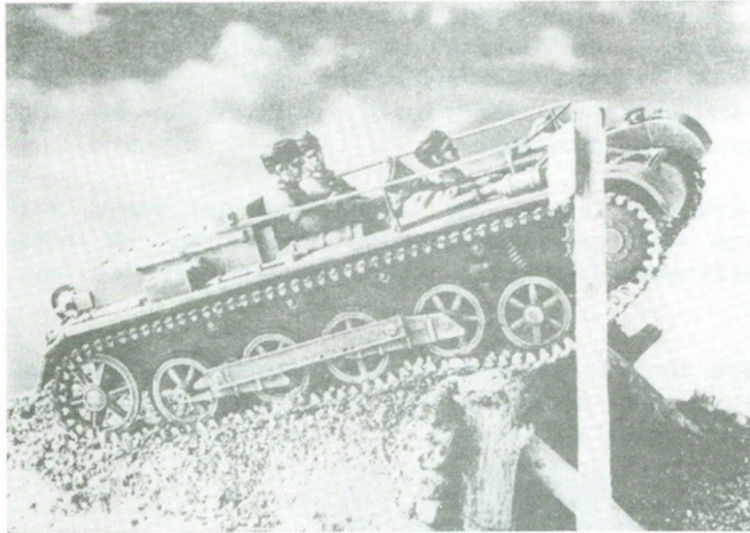
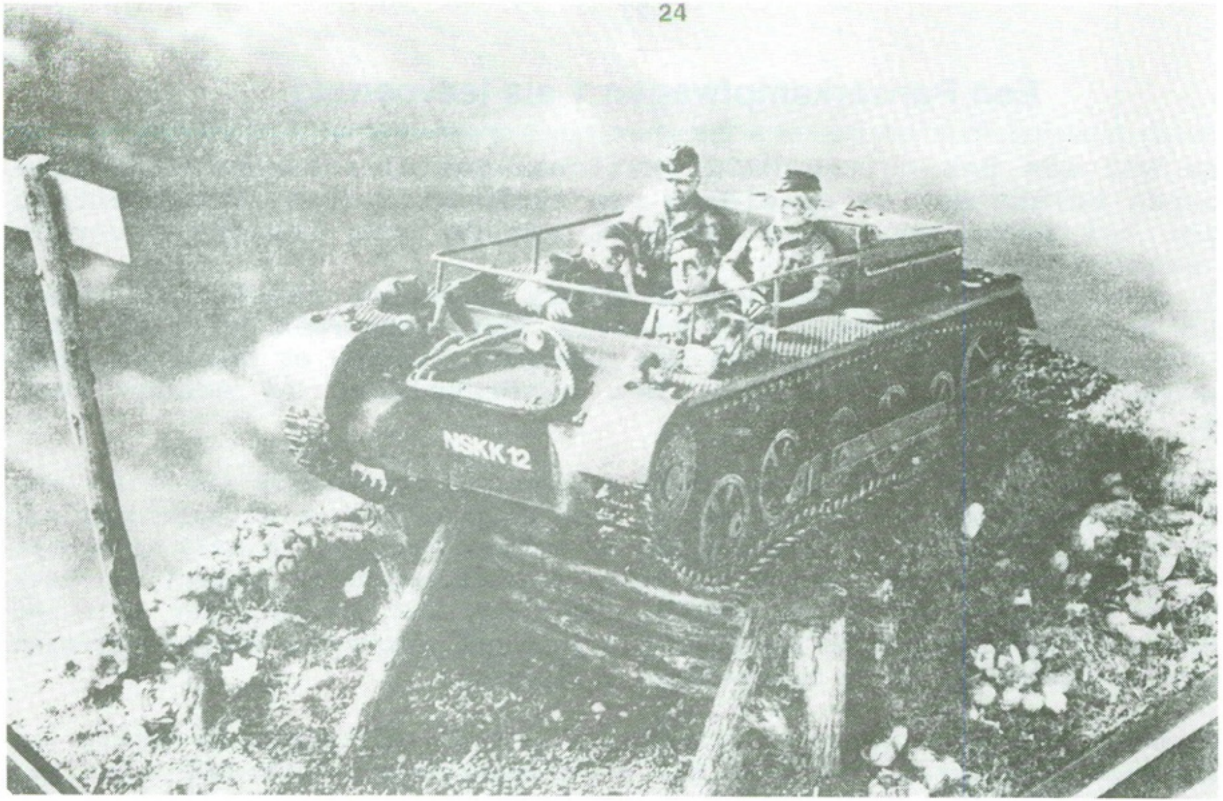
De buitenkant van de tank wordt gebouwd conform de bouwbeschrijving, compleet met alle gereedschappen en eventueel een sleepkabel. Ten slotte wordt rondom de kuip van evergreen of slaters staaf een handgreep gemaakt.

Desgewenst kunnen er figuren in worden geplaatst. De foto's van het model van Pfister laten een bemanning zien van vier personen. Rechts voorin zit de NSKK instructeur, de andere drie zijn leerlingen. De foto's geven ook een idee voor een mogelijk diorama.

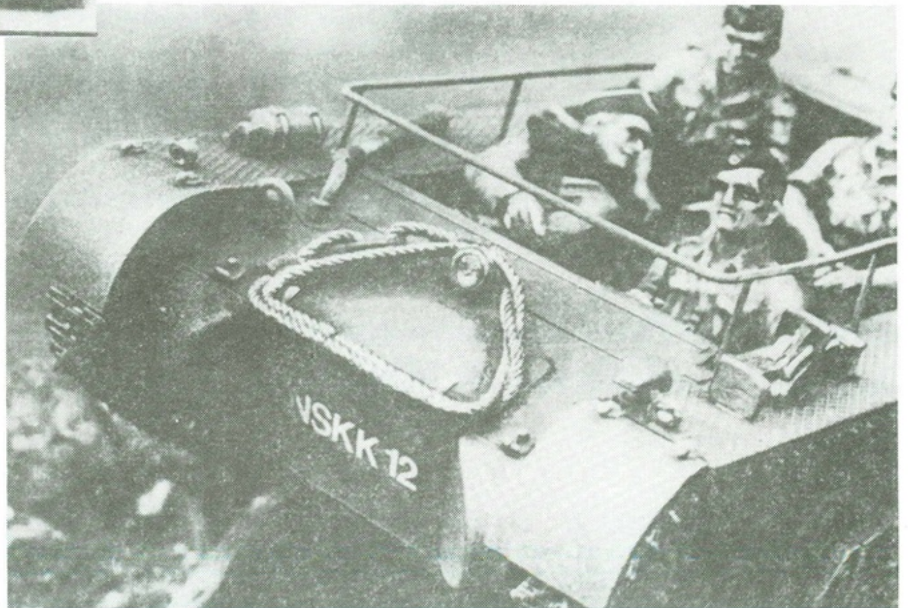
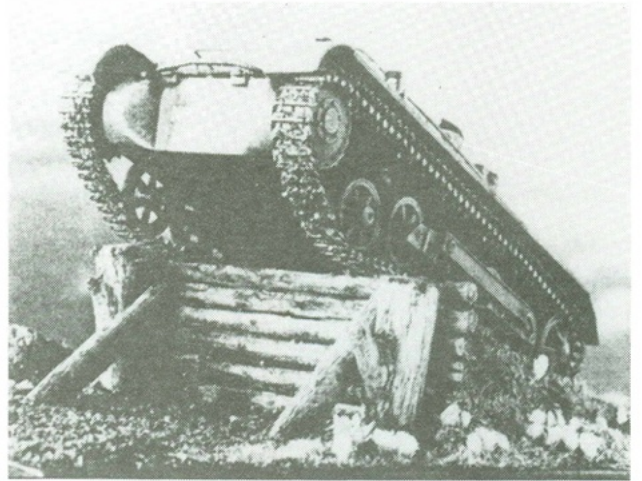
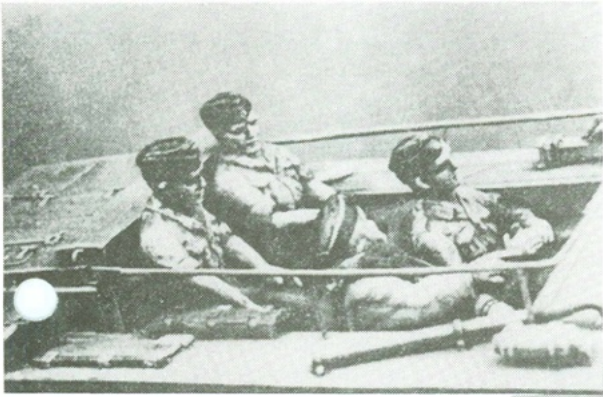
Al met al een leuke ombouwklus die ook door de wat minder ervaren modelbouwers wel kan worden uitgevoerd. Het resultaat is een model dat je niet vaak tegenkomt en dat is ook best wel eens aardig. Veel plezier en succes!

VAKANTIE VAN 17 JULI T/M 2 AUGUSTUS.
 IN DEZE PERIODE IS DE WINKEL GESLOTEN!
 AANGEPASTE OPENINGSTIJDEN TIJDENS
 DE ZOMERMAANDEN
 VANAF 22 JUNI TOT 24 AUGUSTUS ZAL DE
 WINKEL GEOPEND ZIJN OP WOENSDAG T/M
 VRIJDAG VAN 12.00 TOT 17.00. OP ZATER-
 DAG GEWOON VAN 10.00 TOT 17.00. IN DEZE
 PERIODE ZAL ER OP DONDERDAGAVOND
 GEEN KOOPAVOND ZIJN.

LANCIER MODELBOUW

SPECIALISTS IN MILITARY MODELS, BOOKS AND FIGURES

NV7

NIEUWE BOEKJES VAN OSPREY
 Er zijn 8 titels verschenen in de New Vanguard series. Prijs per deeltje f 28,50

- NV1 King Tiger Heavy tank
- NV2 M1 Abrams MBT
- NV3 Sherman US Medium tank
- NV4 Churchill British tank
- NV5 Tiger I Heavy tank
- NV6 T-72 Russian MBT
- NV7 IS-2 Russian Heavy tank
- NV8 Matilda British Infantry tank

NV5

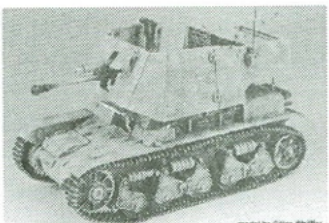

NV8

Alle boekjes hebben een grote exploded-view-tekening in kleur.

FORT ROYAL REVIEW 120mm FIGUREN

- FR18 SS Ardennes offensive Grenadier f69,50
- FR19 German U-Boat captain f69,50
- FR20 WWIFrench Infantry man f69,50
- FR21 North American Plains Indian (150mm) f119,50
- FR22 Russian Woman Sniper WWII f69,50
- FR23 Bust Waffen SS Schütze (1/9th) f52,50

IR002 4,7 cm PAK (t) auf G.W.R.-35

IRONSIDE
 IR002 4,7 cm PAK (t) auf G.W. R-35. Een prachtig gedetailleerd model met fotoetchings, Model Kasten tracks en volledig interieur.
 Model incl. R-35 kit van Heller f149,50

- TAMIYA**
- Tiger II Königstiger Porsche koepel f99,00
  - Panther Ausf. G Early version f99,00
  - Panther Ausf. G Late version met Stahllauffrollen ..... Leverbaar vanaf juli
  - Panther tracks (losse schakels) f49,95
  - Panther motorgaas etching f21,95
  - Panther 75mm granaten en hulzen van messing f25,95
  - Universal Carrier Mk II (Bren Carrier), volgens Tamiya een geheel nieuw model f60,00
 (Leverbaar vanaf juli)
  - Sturmtiger 380mm Mörser model met interieur details f99,00
 (Leverbaar vanaf november)

STEEL MASTERS Magazine deel 3 is uit met daarin een special over Normandië 1944

f17,50

POSTORDERS
 Voor postorderbestellingen kunt u ook op maandag bij ons terecht tussen 10.00 en 17.00u
 U kunt natuurlijk ook woensdag tm zaterdag uw bestellingen plaatsen!
 De postordercatalogus kunt u bestellen door f25,00 over te maken op giro 60.81.081 op Rabobank 11.69.37.211 t.n.v. R. de Jong

Openingstijden woensdag t/m vrijdag 10.00 - 17.00u
 zaterdag 10.00 - 17.00u
 donderdag koopavond 19.00 - 21.00u

(31) 1820 - 28185
 (31) 1820 - 84290